



מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יצחק מאיר ה"חידושי הרי"ם" מגור זצוק"ל בנו של הרה"ג רבי ישראל רוטנברג אב"ד מאגנישוב וגור נסתלק כ"ג אדר (תרכ"ו)

כשהרבי הקדוש החידושי הרי"ם היה תינוק קטן, היתה אמו בקאזניץ, אצל הרבי הקדוש המגיד מקאזניץ בעל העבודת ישראל ז"ע, והיתה צריכה לנסוע על יד. ציוה לה המגיד, שתשאיר את הילד אצלו והיא תסע לדרכה, וכן עשתה, והיתה שם ביריד מעת לעת. הילד החידושי הרי"ם שנשאר בקאזניץ היה בוכה מאד, נשים נתנו לו לינוק ולא רצה בשום אופן לינוק משום אשה, והמגיד הקדוש היה לו מזה צער.

ויהי כאשר חזרה אמו לקאזניץ, סיפר לה המגיד, שהילד לא ינק כלום כל העת, והוא בוכה מאד. הלכה אמו ואמרה עם הילד ברכת "שהכל נהיה בדברך", ומיד ינק הילד. אמר המגיד הקדוש, עכשיו אני יודע מדוע לא ינק מקודם.

*

פעם שאלו את החידושי הרי"ם למה הוא ישן מעט מן המעט, רק שתי שעות בערך במערת לעת. והשיב, הנה מחשיבים אותי לעילוי, והמעלה של העילוי הוא, שמה שאחר לומד כל היום הוא יכול ללמוד בשתי שעות. וכמו כן אני, מה שאחר ישן בלילה אחד, אני יכול לישן בשתי שעות.

*

סיפר נכדו הרבי הקדוש מפילץ בעל השפתי צדיק זצוק"ל, שבעת שנעשה בר מצוה, בחן אותו זקנו החידושי הרי"ם באיזה תוספות, ובאמצע הענין שאל אותו, "האם אתה רואה פעם את אליהו הנביא?" והתחיל לשחוק, והשיב שאינו יודע כלל מענינים אלו. אמר לו החידושי הרי"ם, תאמין לי, כשאני הייתי בגילך, הגיע לו בקלות להשיג גילוי אליהו יותר מהיום.

*

סיפר הרבי הקדוש רבי ברוך מסטוטשין זצוק"ל, שעוד בימי חייו הרבי הקדוש מקאצק היה לו איזה מיחוש, והזכיר את עצמו לפני הרבי מקאצק, והורה לו לשאול את פי הרופא. ואכן נסע לווארשא לדרוש שם את הרופאים, אך אדהכי והכי נסתלק הרבי מקאצק, ונכנס אצל הרבי החידושי הרי"ם שהיה גר אז בווארשא, וסיפר לו סיבת ביאתו.

אמר לו הרבי החידושי הרי"ם, אינך צריך לפנות אל הרופא! אמר לו הרבי ר' ברוך, הלוא הרבי מקאצק ציוה אותי לדרוש אצל הרופא, השיב לו החידושי הרי"ם, "היום אני הרופא", ואכן הוטב לו, ולא ידע עוד מהמיחוש. אך כאשר נסתלק החידושי הרי"ם, תיכף חזר לו המיחוש ההוא עוד פעם! ונסע לווארשא לדרוש ברופאים, כפי פקודת הרבי מקאצק בשעתו.

רבן של ישראל מרן החתם סופר זכה לגילוי אליהו בכל ליל שבת

הנביאים 'מפי חגי זכריה ומלאכי' וצתה בת קול ואמרה, **"מי הוא זה שגילה סתרי לבני אדם?"**

נספר על זה סיפור נורא: בין תלמידי מרן החתם סופר הקדוש ז"ע התגלגל שמועה מפה לאוזן, כי הִיִּילֵגֶנֶר רבי, רבם הגדול והקדוש, זוכה לגילוי אליהו מדי שבת בשבתו, בזמן שהוא מסוגר בחדר בליל שבת קודש, וכלתה נפשם של התלמידים לעמוד בסוד קדושים. כמו שלשה גדולי עולם מהתלמידים, רבי מאיר אייזנשטאט אב"ד אונגוואר, המהר"ם שיק, ורבי מנחם כץ, לימים הַצַּעֲלֵיהֶם עַרְבֵי רב, ועשו גורל בין השלשה, מי מהם יסוד לראות את המראה הגדול והנורא הזה.

הפור והגורל נפל על רבי מנחם כץ. אמר רבי מנחם, אילו היה חברי רבי משה המהר"ם שיק במקומי, היתה המלאכה קלה בהרבה, כי הוא איש צנום ונמוך קומה, אבל מאחר וְגֹרֵל הוא מדאורייתא, גזירה היא, ואין לי רשות להרהר אחריה.

הגיע ליל שבת קודש, טרם שחזר מרן הִיִּילֵגֶנֶר חתם סופר מבית הכנסת, חמק רבי מנחם לפני ולפנים, לחדרו המיוחד של הרבי הקדוש החתם סופר. החדר היה צר וארוך, סטנדד בקצה אחד, ובקצה השני עמד ארון שהיה מיועד חצי לספרים וחצי לתלות בגדים, ושם גם הניח מרן החתם סופר את מקלו. באותו ארון הצפין רבי מנחם את עצמו, והדלת סגר אחריו, ולא השאיר כי אם חור קטן מאד, שמשם יוכל לחזות בנועם ה'.

בחלוף זמן נכנס מרן החתם סופר לחדר, ונעל את עצמו, והתחיל ללמוד חומש רש"י ורמב"ן. תוך כדי הלימוד בשלהבת אש קודש, התחיל מרן החתם סופר ללכת ברגליו מהכא להתם, ולפתע תרי קלי דחביבי משתמע, הקול של הרבי החתם סופר הקדוש, ונלווה אליו קול ערב מאד, לא מוכר, שלא מעלמא הדין.

רבי מנחם היה ספון בארון. כשהוא שמע את הקולות, נפלה עליו אימה נוראה, בשרו נעשה חידודין חידודין, כל עצמותיו מתחלחלות, גופו רועד ומזדעזע, ואיתו כל הארון מזדעזע ומתנועע יחד. הרגיש מרן הִיִּילֵגֶנֶר חתם סופר בדבר, ופתח את הארון ומצא את תלמידו בתוכו. מיד מיהר ותפס אותו בעורף, והגישו אל הדלת והמזוזה, והדפו מלפניו אל מחוץ לחדר הקדוש.

תוך כדי שאל אותו הִיִּילֵגֶנֶר חתם סופר, מִיִּין קִיִּינְד הָאָסְטוּ גֵעְזֵעָהְךָ? - בני, האם ראית? ענה רבי מנחם, אָ רַבִּי, אִיִּךְ הָאָב גֵעְזֵעָהְךָ - אכן רבי ראיתי! והעלה מרן החתם סופר בת שחוק על פניו הקדושים, ושב על עקבותיו ונעל עצמו שוב בחדר. שמו רבי מנחם את הדברים בלבו שראו עיניו, ולא 'גילה סתרי רבו לבני אדם' כל ימיו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם נזיר דף נא, כ"ט נזיר דף מז, כ"ה תשרי תשע"ו)

הרבי בגודל ענוותנותו היה בטוח שדברי תורתו אינם נחשבים בשמים

השבוע בדף היומי (נזיר נא). נלמד בסייעתא דשמיא, כל העומד ליגז כגוז דמי. הסבא קדישא הרבי הקדוש האהבת ישראל מוויזניץ זצוק"ל, סיפר על זקנו הרבי הקדוש בעל הצמח צדיק מוויזניץ, שפעם הוא נכנס בחג השבועות לבית המדרש, און עַר הָאָט גֵעְזֵעָהְךָ אַ קֶרַעְכֶּטֶץ - הוא נאנח, ואמר: אני מביט בסביבי בכל כדור הארץ, ואני רואה שאין בריה שלפה כמוני, אין לי עולם הזה, ואף עולם הבא לא יהיה לי.

שאני
אתפלל
תפילה
אחת
כהוגן

הוסיף הרבי והסביר, באים אלי חסידים ומתאוננים על מצבם הקשה, זה בא לספר שפרצה מגיפה ברפת והוא צריך פרנסה, וזה מתמרמר שהילד שלו חולה, וכו' וכו' צרות על גבי צרות, צריכים לב של אבן כדי שלא להינמס מהמצוקה של כלל ישראל. אם כן - הוא שאל, האם אוכל בכלל ליהנות מעולם הזה?

אבל גם לעולם הבא אני לא זוכה, כי אני יושב ליד השולחן, ומפספס כמה מילים. החסידים רושמים את הדברים שלי, ולאחר מאה ועשרים שנה, ידפיסו מזה ספר, יהודים ילכו לקנות את הספר, ויכניסו את זה בארון ספרים. כל אשה

כשירה יודעת שבערב שבת קודש, היא צריכה לשים ספר על השולחן שעליו מנחים הנרות, כדי שיהיה השולחן בסיס גם לדבר המותר. היא תוציא מהארון בדיק את הספר הזה עם הדברים שאמרתיו ונתני על השולחן, ואז יקחו אותי בעלמא דקשוט, ויתנו לי מלקות וגיזוי, האם אמנם על ידי ספרך נעשה השולחן בסיס לדבר המותר?

וסיים ואמר, הרי כתוב בגמרא 'כל העומד ליגז כגוז דמי', וממילא גם 'כל העומד להילקות כלקוי דמי', נמצא שאין לי לא עולם הזה ולא עולם הבא, לכל הפחות זָאָהֶל אִיִּךְ אַרְיִין בְּאִפֶּן אַ דְּאִיִּנְעֵן - לכל הפחות שאני יתפלל תפילה אחת כהוגן. ואכן על התפילה הזאת בחג השבועות באותה שנה, העידו זקני החסידים שלא הזדמנה עוד כמותו, אפילו המנורות שהיו תלויות על הקירות הצליחו להתנועע.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם נזיר דף נא, כ"ט תשרי תשע"ו)

התלמיד שזכה לראות גילוי אליהו בזכות רבו

השבוע בדף היומי (נזיר גג). כתוב לשון, 'מפי שמועה אמרו, מפי חגי זכריה ומלאכי'. הלשון הזה מצינו גם במסכת מגילה (ג), לגבי יונתן בן עוזיאל, שכתב את התרגום על

בערב שבת קודש, ערב שבת פרשת ויחי יעקב, שבת יומא הדילולא קדישא של מרן הרבי הדבר חיים ממדבורנה ז"ל, בורא עולם האיר לי חידוש עצום בדרש בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. אתם בודאי מכירים את השיר "המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק וידגו לרוב בקרב הארץ", השיר הוא מפסוק בפרשת השבוע פרשת ויחי, (מח, טו).

חשבתי בדרש ואולי זה גם קרוב לפשט, המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים, הנערים - זה ימי הנערות של כל אחד ואחד, השי"ת יברך את ימי הנעורים, ויקרא בהם שמי - שם הוי"ה, שימי הנעורים יהיו בלא חטא, וממילא יוכל לחול עליהם שם הוי"ה. ושם אבותי, ושהאבות הקדושים לא יתביישו בנו בימי הנעורים, וידגו לרוב בקרב הארץ, ושהתקופה הזאת של ימי הנערות בלא חטא, יפריה וירבה כדגים ויתמשך לכל החיים, אמן.

ביום שישי התקשרתי לשאר בשירי הקרוב, סיני ועוקר הרים, כל רז לא אניס ליה, שחפץ בעילום שמו, לשאול אותו מה הוא אומר על הנואקט. ואמר לי שזה הפלא ופלא, ושאפשר להוסיף על זה דברי רש"י הקדוש, וידגו - כדגים הללו שפריים ורבים ואין עין הרע שולטת בהם. זהו הברכה לימי הנערות, שלא ישלוט בהם עין הרע, ושיהיה פרה ורבה. כל בחור נער וצעיר יודע כמה צריכים להיחרה שלא יהיה צרות עין וקנאה בימי הנערות, אז כמה מתאים דברי רש"י על השנים הללו, אין עין הרע שולטת בהם.

אפשר עוד להוסיף על זה, מה שנעים זמירות ישראל דוד המלך אומר בתהלים (כה, ז) חטאת נעורי ופשעי אל תזכור. ואפשר להוסיף הגמרא במסכת סוכה (נג), אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב ומיחול לו. כבר הזכרנו כמה פעמים שהרבי הקדוש הבאר יעקב ממדבורנה, כשעוד היה "יָעֵם בְּיָבֵיטִס זֹהָרִי" - בנו של הרבי בתקופת אביו הקדוש הרבי הדבר חיים, הוא ישב למעלה מימין, ושר לעצמו את השיר, 'אשרי מי שלא חטא, וכשהרבי הגיע למילים 'ומי שחטא ישוב', האט זיך דער רבי צו וויינט - הרבי פרץ בבכי. (מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף עג, ט"ו טבת תשפ"ג)

בצילום של גדולי ישראל שליט"א

הגאון הצדיק רבי יעקב סופר שליט"א רב קהילת כתב סופר - ערלוי ביתר עילית

"רגע אחד של שבת פועל יותר מכל הזמנים" - לשון קודשו של רבן של ישראל, מרן הַהֵיילִיגער חתם סופר ביום הכיפורים. שבת קודש בצילו של שר התורה, רבה של קהילת כתב סופר ערלוי ביתר, הגאון הצדיק רבי יעקב סופר שליט"א, זה לא דבר שניתן לתאר במילים, האחדות שיש בקהילה, האהבת ישראל שיש בקהילה, הַנוֹאקְטִיט - החמימות שיש בקהילה, ממלא את האדם ברוחניות ובגשמיות.

באתי לשבת בביתר לשמחה משפחתית, ומסובב כל הסיבות סיבב שיהיה גשם, קיבלתי איתות משמים, להתפלל בקהילה קדושה ערלוי. המאור פנים של חסידי ערלוי מחייב הרבה קהילות. זכיתי שהרב יעשה לי מי שברך, לשוחח איתו ממושכות בדברי תורה.

באיזה געגוע ויראה הוא סיפר על אביו הקדוש שלהבת אש, מרן הרבי בעל האמרי סופר מערלוי זצוק"ל. תוך כדי הדברים הוא סיפר, שפוסק הדור מרן הרב אלישיב זצוק"ל, כִּינָה שתי צדיקים "צדיק יסוד עולם", את מרן רבינו הסטייפלר ואת אביו הרבי מערלוי. אפשר עוד הרבה להרחיב על הקשר התורני בין הגדולי עולם, הרבי מערלוי ופוסק הדור, קשר בהקיץ, קשר בחלום, הרבי חלם פעם שאלה בלימוד שהוא שואל את הרב אלישיב.

זכיתי שרב הקהילה יזמין אותי בשעת רעווה דרעווין לדבר לציבור הקדוש. אִיךְ הָאָב זיך גַעֲשֶׁעֵמֶט - התביישתי, מי אנוכי. אחרי הדרשה אמר לי הרב בהתרגשות, שדיברתי קצת מדאי, הייתי צריך לדבר תְּאֻשְׁטִיק אַ שְׁעָה - לפחות שעה. דיברתי בדרשה, על לעולם יהא אדם, ועל דרך ארץ קדמה לתורה.

כשעליתי לבית הכנסת בשבת בבוקר, פגשתי את הגבאי המסור בלב ונפש, עשרים וארבע שעות ביממה, רבי יואל צבי ראב שליט"א. הוא לא הכיר אותי, הוא לא ידע מי אני, באיזה מאור פנים קיבל אותי, באיזה אהבת ישראל, וואו טְרַעפֶט מֵעַן אַזְעַלְכֶּע גְבָאִים - איפוא מוצאים כאלו גבאים מסורים, ראיתי בני עליה והמה מועטים.

כדי לא לעשות טירחא דציבורא בסעודה שלישית, נגעתי בקצרה בכמה נקודות. הזכרתי תורה ממרן הרבי מערלוי שליט"א, בשבת שעברה, שבת פרשת ויחי בעיר הקודש טבריה, וכך אמר הרבי, אם תשיב משבת רגלך עשות חפצין ביום קדשי (ישעיה נח, ג), יש לבאר על פי מה דאיתא בזוהר הקדוש (ח"ב דף פח.), ששבת קודש מיניה מתברכין כל שיתא יומין, וזה אם תשיב משבת רגלך, היינו שישמור את השבת כראוי וכנכון במעשה דיבור ומחשבה, אז הקדוש ברוך הוא משפיע עליך רוב שפע ביום השבת עצמו, כי מיניה מתברכין כל שיתא יומין, וזה עשות חפצין ביום קדשי.

הוספתי מדילי, ש'רגלך' זה מלשון הרגלים, ויש מוֹרָא דִּינֵיעַ בית אהרן ידוע שהזכרנו בהרחבה בחנוכה, על הגמרא (שבת כא:): עד שתכלה רגל מן השוק, שחנוכה זה זמן לשינוי הַרְגְלִים. אמרתי, שגם ימי השובבים הקדושים איז אַ גוֹטְעֶ צַיִט - זה זמן טוב לשנות הַרְגְלִים.

עוד הוספתי על ימי השובבים הקדושים, את הלשון של הירושלמי בתחילת פאה (פ"א ה"א), כלל ישראל לומדי לימוד הירושלמי מתחילים [בשבת הבאה, שבת מברכים שבט, שבת פרשת וארא], ללמוד מסכת פאה בירושלמי. וכך לשונו הקדוש על המשנה (פאה פ"א מ"א) ותלמוד תורה כנגד כולם, אומר הירושלמי, רבי ברכיה ורבי חייא דכפר דחומין, חד אמר, אפילו כל העולם כולו אינו שוה לדבר אחד של תורה, וחד אמר, אפילו כל מצוותיה של תורה אינן שוות לדבר אחד מן התורה. כוחה של מילה בתורה הקדושה, מה קורה כשיהיה אומר 'אמר אבי'.

סיפרתי על אהבת התורה של מרן הרבי הקדוש רבינו האמרי סופר מערלוי זצוק"ל, סיפור של בדידי הוי עובדא. כשהצדיק הגאון הקדוש מרן בעל חיי הלוי רבי יוחנן וואזנר שליט"א ממונטריאל, ביקש ממני בעבר, לסדר פגישה אצל הרבי זצוק"ל. הרבי היה מאד חלש בפגישה, אך כשרבי יוחנן סיפר לרבי על דרשה ששמע מהרבי לפני ארבעים וחמש שנה במונטריאל על מסכת נדרים, והוא התחיל לחזור על השיעור, בזכות הדברי תורה קיבל הרבי תוך כדי הפגישה כזה פִּייעֶר - שלהבת אש, כזה חיות דקדושה, עד שגם אני הקטן זכיתי לקבל ברכות לרוב על זה שדאגתי לפגישה. וכלשון הגמרא (כתובות קיא:): אור תורה מחייה, התורה מחייה את הצדיקים.

הרב אומר לי בשבת קודש, שאני זוכה להפיץ תורה ב"מתיקות" בכתב ובעל פה, ומברך אותי על המשך הפצת התורה. כשליויתי את הרב במוצאי שבת, דיברנו בהרחבה על חשיבות מצוות לויה, על לשון הרמב"ם. הרב הוא בבחינת מרא דכוליה תלמודא. קרה פעם בהיותו נער צעיר שעלה על סולם לחפש ספר, ומרוב חשקת התורה הוא נשאר שם שעות רבות על הסולם.

אני מודה לבורא עולם על הזכות שהיה לי השבת להיות בקהילה קדושה ערלוי, להרגיש בִּפְיֵיעֶר - בעצמות, תשוקה וְגַעֲשֶׁמָאק לתפילה, לראות שקט מוחלט בזמן התפילה. אני רוצה גם להודות לידידי רבות בשנים, מגיד שיעור דף היומי, מזכ"ל מוסדות ערלוי, הרב זכריה דויטש. אני רוצה להודות לבעל קורא רבי שלום מנדל מְנַדְל, מקבלים יראת שמים כששומעים אותו קורא בתורה הקדושה. לגאון רבי אברהם שמעון פולק, ש'חי' בהלכה כמו שילד חי באשרי יושבי ביתר. למשפחת מושקוביץ החשובה, בני רבי שאול שליט"א. משפחת שפיצר הידועה בערלוי.

חסידי ערלוי השארתם לי תשוקה לבוא שוב ושוב, ניפגש בסייעתא דשמיא גם בבר מצוה של הילד משה בן משה ז"ל דויטש, ילד מלא שמחת חיים שזוכה לשמח אלקים ואנשים. (מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף פא, כ"א טבת תשפ"ג)



מרן הרבי הקדוש בעל האמרי סופר מערלוי זצוק"ל יגע בתורה הקדושה

הדברי תורה לזכות והצלחת רבי עקיבא יוסף בן אסתר גיטל, הרבנית לאה בת מלכה, ולזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661